

Učni načrt usposabljanja

JAVNO ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIC IN MLADOSTNIKOV

Skupaj za zdravje

Avtorji:

Doc. dr. Nataša Bratina, dr.med., spec. pediatrije

Prim. Polonca Truden Dobrin, dr.med., MSc, spec. epidemiologije, spec. javnega zdravja

Prof. dr. Tadej Battelino, dr.med., spec. pediatrije, Predsednik pedagoškega kolegija podiplomskega tečaja, Predstojnik Katedre za pediatrijo MF UL

Gradivo ni lektorirano
Ljubljana, avgust 2016

»Ta dokument je nastal s finančno podporo Norveškega finančnega mehanizma. Za vsebino tega dokumenta je odgovoren izključno Nacionalni inštitut za javno zdravje in zanj v nobenem primeru ne velja, da odraža stališča nosilca Programa Norveškega finančnega mehanizma.«

Učni načrt usposabljanja JAVNO ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIC IN MLADOSTNIKOV

V sklopu projekta Skupaj za zdravje, delovnege sklopa otroci in mladostniki, je delovala ožja skupina za prenovo programa usposabljanja **Javno zdravje otrok, mladostnic in mladostnikov**.

Usposabljanje »Javno zdravje otrok, mladostnic in mladostnikov« je namenjeno zdravnikov specializantom pediatrije in je obvezni del specializacije. **Učni smotri** izobraževanja in usposabljanja so:

- specializant/a/ko pediatrije se seznanjajo z znanstvenimi dognanji in sodobnimi doktrinami javnega zdravja z namenom ozaveščanja, razumevanja in poznavanja celostnega pristopa k varovanju zdravja otrok, mladostnic in mladostnikov, ki predstavljajo populacijsko skupino z večjim tveganjem za zdravje.
- Specializant/ka se seznanjajo z znanstveno preverjeni pristopi, ki bistveno vplivajo na kakovost obravnave zdravja otrok, mladostnic in mladostnikov ter družine.
- Specializant/ka se seznanjajo z znanstveno preverjeni pristopi do otrok, mladostnic in mladostnikov za varovanje in krepitev zdravja v njihovem življenjskem okolju – v družini, vrtcu, šoli, lokalni skupnosti, društvih, nevladnih organizacijah...
- Specializant/ka spozna, da varovanje zdravja otrok, mladostnic in mladostnikov zahteva sodelovanje različnih strok in sektorjev.
- Specializant/ka razume pomen promocije zdravja in pomen usklajenosti delovanja v širšem družbenem prostoru ter pridobi potrebna znanja in veščine za delo. Na svojem delovnem področju postane zagovornik pravic otrok, mladostnic in mladostnikov do zdravja.

Izvajalci usposabljanja so učitelji Medicinske fakultete v Ljubljani (Katedra za pediatrijo, Katedra za javno zdravje in druge katedre), drugih fakultet, drugi strokovnjaki s področja javnega zdravja otrok, mladostnic in mladostnikov, strokovnjaki iz drugih sektorjev in institucij izven zdravstva. Velik del programa je namenjen ogledu zavodov in posebnih ustanov za otroke in mladostnike z oviranostjo. Izobraževanje in usposabljanje obsega predvidoma 9 tednov strnjenegega programa.

Vsebinski sklopi so zastavljeni tako, da poleg predstavitev omogočajo delavnične oblike dela. Med predstavitvami potekajo tudi projekcije vizualnega gradiva, ki predstavlja primere in služi kot osnova za razpravo z udeleženci.

Udeleženci prejmejo **študijsko gradivo**, ki vsebuje priporočeno literaturo, prezentacije in dodatno študijsko gradivo. Prezentacije morajo biti ob vsakokratni izvedbi ažurirane. Na koncu programa udeleženci opravljajo obvezni pisni kolokvij.

Prvič bo izobraževanje in usposabljanje po novem programu v organizaciji Katedre za pediatrijo MF v Ljubljani izveden v jeseni 2016. Izvedba bo izven projekta Skupaj za zdravje.

Program izobraževanja in usposabljanja v obliki urnika (devettedenska strnjena oblika)

JAVNO ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIC IN MLADOSTNIKOV

1. teden:

Otvoritev podiplomskega študija

»JAVNO ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIC IN MLADOSTNIKOV«

9:00 – 9:45	Predstavitve organizacije in vsebine študija	(1 ura)
-------------	--	---------

JAVNO ZDRAVJE IN PROMOCIJA ZDRAVJA

10:00 – 11:45	Sodobni koncept zdravja	(2 uri)
12:00 – 13:30	Promocija zdravja	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
14:15-15:00	Zdravje in kakovost življenja	(1 ura)

JAVNO ZDRAVJE IN PROMOCIJA ZDRAVJA

9:00 – 10:45	Pravice iz obveznega zdravstvenega zavarovanja in vloga imenovanega zdravnika ZZS	(2 uri)
--------------	---	---------

ORGANIZACIJA, EKONOMIKA IN ETIKA V ZDRAVSTVU

11:00 – 11:45	Zdravstveno varstvo na primarni ravni in zdravstvena zakonodaja	(1 ura)
12:00 – 13:30	Organizacija zdravstvene dejavnosti in mreža javne zdravstvene službe	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
14:15 – 16:00	Zakon o pacientovih pravicah – otroci in mladostniki	(2 uri)

PSIHOSOCIALNI RAZVOJ IN ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIKOV IN DRUŽINE

9:00 – 10:30	Celostni pristop k bolniku; Poklicno izgorevanje; Komunikacija zdravnik – bolnik	(2 uri)
10:45 – 12:15	Delo v malih skupinah, igra vlog, prikaz primera	(2 ure)
<i>Odmor</i>		
13:00-15:00	Delo v malih skupinah, igra vlog, prikaz primera	(2,5 ure)

JAVNOZDRAVSTVENI PRISTOPI ZA KREPITEV ZDRAVJA OTROK IN MLADOSTNIKOV

9:00 – 10:45	Zdravstveno vzgojni programi in programi promocije zdravja v Sloveniji	(2 uri)
11:00 – 12:30	Vzgoja za zdravo spolnost – pristop k mladostniku	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:15 – 15:00	Krepitev duševnega zdravja in vloga spletne svetovalnice To sem jaz	(2 uri)

2. teden:

ZDRAVSTVENO VARSTVO OTROK IN MLADOSTNIKOV – dispanzerska metoda

9.00 – 9.45	Preventivni programi v zdravstvenem varstvu otrok in mladostnikov	(1 ura)
9:50 – 12.30	Značilnosti in program prenove dispanzerske obravnave predšolskih otrok in vloga pediatra v izvajanju preventivnega zdravstvenega varstva, Denver test	(3 ure)
<i>Odmor</i>		

ZDRAVSTVENO VARSTVO OTROK IN MLADOSTNIKOV – dispanzerska metoda		
13.30 – 16.00	Značilnosti in prenova dispanzerske obravnave šolskih otrok in vloga šolskega zdravnika/pediatra v izvajanju preventivnega zdravstvenega varstva	(3 ure)

KAZALCI ZDRAVJA ŽENSK, OTROK IN MLADINE		
9:00 - 10:30	Kazalniki zdravja dojenčkov, predšolskih otrok in šolarjev	(2 uri)
10:45 – 12:15	Kazalniki reproduktivnega zdravja žensk	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 15:00	Uporaba kazalnikov za oceno zdravja v lokalni skupnosti Neenakosti v zdravju otrok in mladostnikov	(2 uri)

OGLEDI JAVNIH ZAVODOV ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE		
9:00 – 15:00	Ogledi zavodov, posebnih ustanov	Dom Malči Beličeve Mencingerjeva 65, Ljubljana

PSIHOSOCIALNI RAZVOJ IN ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIKOV IN DRUŽINE		
9:00 – 12:00	Psihološke spremembe v družini med nosečnostjo in prilagoditev na novorojenca	(4 ure)
<i>Odmor</i>		
12:45 – 13:30	Temperament otroka	(1 ura)

PSIHOSOCIALNI RAZVOJ IN ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIKOV IN DRUŽINE		
13:45 – 15:30	Program "treeniga starševstva"	(2 uri)

PSIHOSOCIALNI RAZVOJ IN ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIKOV IN DRUŽINE		
9:00 – 11:45	Kognitivni razvoj in zrelost za vstop v šolo	(3,5 ure)
<i>Odmor</i>		
12:30 – 14:00	Dojenje v Sloveniji – iz preteklosti v prihodnost	(2 uri)

3. teden:

PSIHOSOCIALNI RAZVOJ IN ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIKOV IN DRUŽINE		
9:00 – 9:45	Razvoj govora, motnje in logopedska obravnava	(1 ura)
10:00 -12:15	Ugotavljanje, zdravljenje in preprečevanje govornih motenj	(3 ure)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 14:30	Detekcija slušnih motenj in pomen kvalitete sluha v procesu učenja	(2 uri)
14:45 – 16:15	Razvoj vida, slepota in slabovidnost	(2 uri)

KOMUNIKOLOGIJA

9:00 - 11:30	Komunikacija z mladostnikom	(3 ure)
11:45 -13:15	Komunikacija z otrokom	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
14:00 – 15:30	Komunikacija s starši	(2 uri)

OGLEDI JAVNIH ZAVODOV ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE

9:00 – 15:00	Ogledi zavodov, posebnih ustanov	Center za usposabljanje, delo in varstvo Dolfke Boštjančič, Draga, Ig
--------------	----------------------------------	--

PSIHOSOCIALNI RAZVOJ IN ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIKOV IN DRUŽINE

9:00 – 12:00	Družina kot socialni sistem in osnove družinske terapije	(4 ure)
<i>Odmor</i>		
12:45 – 14:15	Motnje vedenja in osebnosti	(2 uri)
14:30 – 16:00	Depresija pri otroku in mladostniku	(2 uri)

PSIHOSOCIALNI RAZVOJ IN ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIKOV IN DRUŽINE

9:00 – 11:30	Samomorilnost in preprečevanje samomorov med mladostniki	(3 ure)
<i>Odmor</i>		
12:15 – 14:00	Hudo oviran otrok in njegova družina	(2 uri)

4. teden:

ETIKA IN PALIATIVA V PEDIATRIJI		
9:00 - 10:30	Sporočanje slabe novice	(2 uri)
10:45 -12:15	Paliativna oskrba v pediatriji, paliativni tim	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 14:30	Etični vidiki zdravljenja in raziskav zdravil pri otrocih	(2 uri)
14:30 – 15:15	Etične dileme ob stiku z otrokom in starši (necepiteљи, vegani, komplementarna medicina)	(1 ura)
9:00-10:30	Revščina – doživljanje posameznika in družine	(2 uri)
10:45-11:30	Socialne pravice družin na robu preživetja	(1 ura)
<i>Odmor</i>		
12:15 – 14:45	Umirajoč otrok ali mladostnik in njegova družina	(3 ure)
14:45 – 16:00	Travmatska doživetja in potrvamatske stresne motnje v otroštvu in adolescenci	(1,5 ure)
9:00-12:00	Zdravstvena napaka	(4 ure)
<i>Odmor</i>		
13:00-16:00	Ogledi zavodov, posebnih ustanov Ogledi zavodov, posebnih ustanov	Center Janeza Levca Karlovska cesta 18, Ljubljana (4 ure)

REPRODUKTIVNO ZDRAVJE MLADIH		
9:00 – 10:30	Koncept reproduktivnega zdravja in strategija varovanja reproduktivnega zdravja ter determinante rodnostnega vedenja	(2 uri)
10:30 – 11:15	Kriterij za pravilen izbor in vztrajno uporabo kontracepcije pri mladostnikih	(1 ura)
<i>Odmor</i>		
12:15 – 13:00	Obporodno zdravstveno varstvo mladostnice	(1 ura)
13:15 – 15:00	Socialno medicinski vidiki dovoljenega splav	(2 uri)

REPRODUKTIVNO ZDRAVJE MLADIH		
9:00–10:30	Ginekološka problematika otrok in mladostnic	(2 uri)
10:45–12:30	Dejavniki, ki vplivajo na spolno in reproduktivno vedenje mladih in obravnava mladostnika v procesu kontracepcijskega svetovanja	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:15-14:00	Preprečevanje spolno prenosljivih okužb	(1 ura)
14:15-15:00	Javnozdravstveni vidiki trpinčenja otrok	(1 ura)

5. teden:

SPLOŠNA IN SPECIALNA KLINIČNA TOKSIKOLOGIJA		
	Osnove toksikologije, toksikovigilanca	

9:00-9:45	in farmakovigilanca	(1 ura)
9:45-10:30	Pristop k akutno zastrupljeni osebi Eliminacijske metode	(1 ura)
10:45-12:15	Zastrupitve z zdravili (I), Zastrupitve s prepovedanimi drogami (I), Zastrupitve z rastlinami	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:00-14:30	Zastrupitve s kemikalijami	(2 uri)
14:30-16.00	Zastrupitve z zdravili (II), Zastrupitve s prepovedanimi drogami (II), Piki in ugrizi strupenih živali	(2 uri)
16:00-17:00	Zastrupitve z zdravili (III), Zastrupitve z gobami	(1 ura)

NAMERNE IN NENAMERNE POŠKODBE TER ZASTRUPITVE		
9:00-9:45	Epidemiologija poškodb in zastrupitev otrok in mladostnikov v Sloveniji	(1 ura)
9:45 - 10:30	Strategije in postopki za preprečevanje poškodb pri otrocih	(1 ura)
10:45- 12:15	Psihološki vidiki nesreč	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 14:30	Preprečevanje prometnih nezgod s preventivnimi akcijami Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu RS in drugih nevladnih organizacij in zakonodajo	(2 uri)

OGLEDI JAVNIH ZAVODOV ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE		
	Ogledi zavodov, posebnih ustanov	

9:00 – 15:00	Zavod za slušno in govorno prizadete Vojkova 74, Ljubljana
--------------	---

ZANEMARJANJE, TRPINČENJE IN ZLORABLJANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV

9,00 -10,45	Uvod v temo: Zanemarjanje, trpinčenje in zlorabljanje otrok in mladostnikov <i>OGLED FILMA</i>	(2 uri)
11,00 -11,45	Verodostojnost otrokove izpovedi in klinični intervju	(1 ura)
12,00 – 12,45	Vidik žrtve	(1 ura)
<i>Odmor</i>		
13,15 – 14,00	Prepoznavanje otroka žrtve zanemarjanja, trpinčenja in zlorabljanja - telesni znaki	(1 ura)
14,15 – 15,00	Prepoznavanje otroka žrtve zanemarjanja, trpinčenja in zlorabljanja - duševni znaki	(1 ura)
15,15 – 16,00	Družinska dinamika v primerju nasilja nad otrokom	(1 ura)

ZANEMARJANJE, TRPINČENJE IN ZLORABLJANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV (nadaljevanje)

9:00 – 9:45	Vloga centrov za socialno delo pri zaščiti otroka - žrtve	(1 ura)
10:00 – 10:45	Multidisciplinarni tim pri obravnavi nasilja nad otrokom	(1 ura)
11:00 – 12:30	Vloga policije pri zaščiti otroka - žrtve in forenzični intervju	(2 uri)
<i>Odmor</i>		

ZANEMARJANJE, TRPINČENJE IN ZLORABLJANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV (nadaljevanje)		
13:15 – 15:00	Otrokove pravice	(2 uri)
15:15 - 17:00	Pravice in dolžnosti zdravnika v kazenskem postopku, kjer so žrtve otroci	(2 uri)

6. teden:

PSIHOSOCIALNI RAZVOJ IN ZDRAVJE OTROK, MLADOSTNIKOV IN DRUŽINE		
9:00 – 12:15	Psihodinamika razvoja osebnosti v predšolskem obdobju	(4 ure)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 16:00	Psihodinamika razvoja osebnosti v predšolskem obdobju - patologija	(4 ure)

ZLORABA DROG MED OTROCI IN MLADOSTNIKI		
9:00 – 9:45	O drogah - alkohol	(1 ura)
10:00 – 10:45	O drogah - ilegalne droge	(1 ura)
11:00 – 11:45	O drogah - tobak	(1 ura)
12:00 – 12:45	Razširjenost zlorabe drog med mladimi	(1 ura)
<i>Odmor</i>		
13:30 – 15:00	Zdravljenje odvisnosti	(3 ure)

--	--	--

OGLEDI JAVNIH ZAVODOV ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE

9:00 -15:00	Ogledi zavodov, posebnih ustanov	Zavod za slepo in slabovidno mladino Langusova ulica 8, Ljubljana
-------------	----------------------------------	--

ŠOLAR IN ŠOLA

9:00 – 10:30	Ergonomija delovnega mesta otroka in mladostnika	(2 uri)
10:45 – 12:15	Interdisciplinarna obravnava otroka z učnimi težavami	(2 uri)
12:15 – 13:00	Vloga šolskega inšpektorja pri zagotavljanju zdravega šolskega prostora	(1 ura)
<i>Odmor</i>		
14:00-15:30	Poklicna rehabilitacija	(2 uri)

ŠOLAR IN ŠOLA

9:00 - 10:30	Mednarodne primerjave dosežkov učencev - primerjanja znanja in spretnosti učenk in učencev	(2 uri)
ZDRAVSTVENA VZGOJA		
10:45- 12:15	Debelost kot javno zdravstveni problem	(2 uri)
12:30 - 13:15	Debelost – psihološko ozadje in težave	(1 ura)

7. teden:

OTROK ŠPORTNIK V PREVENTIVNEM PROGRAMU

9:00 – 9:45	Otrok športnik – celosten pogled	(1 ura)
10:00 – 11:30	Zakonodaja, obseg preventivnega pregleda/vprašalnik, delitev dela med pediatri/MDPŠ, Vloga OKS	(2 uri)
11:45 – 13:15	Obravnava športnikov s strani MDPŠ (organiziranost, obseg dela, posebnosti posameznih športnih panog)	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
14:00-15:30	Rast in razvoj otroka športnika	(2 uri)

OTROK ŠPORTNIK V PREVENTIVNEM PROGRAMU

9:00 – 10:30	Prehrana otroka športnika	(2 uri)
10:45-12:15	Prehranska dopolnila, uživanje tekočin, regeneracija	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 14:30	Doping, terapevtske izjeme	(2 uri)
14:45 -16:00	Bolezni dihal in šport	(2 uri)

OGLEDI JAVNIH ZAVODOV ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE		
9:00 -15:00	Ogledi zavodov, posebnih ustanov	Center za zdravljenje boleznih otrok Šentvid pri Stični

OTROK ŠPORTNIK V PREVENTIVNEM PROGRAMU		
9:00 – 12:00	EKG pri športniku, športna kardiologija	(4 ure)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 16:00	Športna kardiologija	(4 ure)

OTROK ŠPORTNIK V PREVENTIVNEM PROGRAMU		
9:00 – 10:30	Osnove športnega treniranja	(2 uri)
10:45 – 12:15	Pogostejše poškodbe pri posameznih športnih panogah, njihovo prepoznavanje, preprečevanje in zdravljenje – vloga izvajalca preventivnega pregleda	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 14:30	Pogostejše poškodbe pri posameznih športnih panogah, njihovo prepoznavanje, preprečevanje in zdravljenje – vloga ortopeda	(2 uri)

8. teden:

OTROK ŠPORTNIK V PREVENTIVNEM PROGRAMU		
9:00 – 10:30	Ledvica in šport, hipertenzija	(2 uri)
10:45 – 12:00	Nevrologija in šport	(1 ura)
<i>Odmor</i>		
13:00 - 16:00	Psihologija športa	(4 ure)

NALEZLJIVE BOLEZNI IN CEPLJENJE		
9:00 – 10:30	Epidemiološko spremljanje in obvladovanje nalezljivih bolezni	(2 uri)
10:45 – 12:15	Program cepljenja v Sloveniji	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13.00-14.30	Neželeni učinki in zdravstvena napaka pridružena cepljenju	(2 uri)
14.30-16.00	Vrednotenje znanstvenih dokazov o uspešnosti in varnosti cepljenja	(2 uri)

NALEZLJIVE BOLEZNI IN CEPLJENJE		
9:00-10:30	Klinična obravnava neželenih učinkov po cepljenju	(2 uri)
10:45-12:15	Kontraindikacije za cepljenje in cepljenje pri posebnih skupinah	(2 uri)
<i>Odmor</i>		
13:00 – 14:30	Alergije in cepljenje	(2 uri)

NALEZLIJVE BOLEZNI IN CEPLJENJE		

OGLEDI JAVNIH ZAVODOV ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE		
9:00 – 15:00	Ogledi zavodov, posebnih ustanov	Krizni center za mlade, Podmilščakova 20, Ljubljana

ZDRAVSTVENO VARSTVO OTROK IN MLADOSTNIKOV		
9:00 – 10:30	Poškodbe pri delu in varstvo mladih delavcev	(2 uri)
10:45 – 12:15	Pravice otrok s kronično boleznijo	(2 uri)

9. teden: (študijsko obdobje)

OGLEDI JAVNIH ZAVODOV ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE		
9:00 - 15:00	Ogledi zavodov, posebnih ustanov	CIRIUS, Kamnik

I. skupina 8:00– 10:00 II. skupina 10:00–12:00	Zaključni kolokvij iz javnega zdravja in evalvacija podiplomskega študija	(2 uri)
---	---	----------